

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3364/2019. (XII. 16.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Pécsi Ítéltábla Pf.III.20.069/2018/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be, mert álláspontja szerint a Pécsi Ítéltábla Pf.III.20.069/2018/6. számú ítélete sérti az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tulajdonhoz való jogát, valamint a XXIV. cikk (1) bekezdésében és a XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jog követelményeit, továbbá a XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való jogát.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz benyújtására okot adó, tulajdonjog megállapítása iránt indított polgári perben az indítványozó mint IV. rendű alperes szerepel. A perbeli ingatlan tulajdonjogával kapcsolatosan a felperes és az I. rendű alperes között 2005 óta jogvita áll fenn, ezzel kapcsolatosan egymással szemben számos pert indítottak. A jogvitát megelőző tényállás szerint felek 2000 novemberében adásvételi szerződést kötöttek a perbeli ingatlan vonatkozásában, amelyben a felperes (az adásvételi szerződés eladója) javára 5 évre visszavásárlási jogot kötöttek ki, mely alapján a felperes 2005 augusztusában visszavásárlási jogot gyakorló nyilatkozatot tett. Ezt követően a felperes adásvételi szerződést kötött a II. rendű alperessel az ingatlan tulajdonjogát illetően. A jelen alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló peres eljárás megindítása előtt meghozott jogerős ítéletek alapján tény, hogy a felperes visszavásárlási jogot gyakorló nyilatkozata folytán közöttük a perbeli ingatlan adásvételére irányuló érvényes szerződés létrejött, a felperes átruházással szerzett tulajdonjoga az ingatlan-nyilvántartásba csupán a visszavásárlási jogot gyakorló nyilatkozat ellenjegyzési hibája miatt nem volt bejegyezhető. Amikor a felperes a tulajdonjoga megállapítása és ingatlan-nyilvántartásba való bejegyzése érdekében a jelen alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló peres eljárást megindította, az I. rendű alperes haladéktalanul ajándékozási szerződést kötött a III. rendű alperessel, aki ezt követően továbbajándékozta az ingatlant a IV. rendű alperes, azaz az indítványozó részére.
- [3] A jelen alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló peres eljárásban a felperes kereseti kérelme arra irányult, hogy az első fokon eljáró Kaposvári Törvényszék állapítsa meg, hogy a visszavásárlási jogot gyakorló nyilatkozata hatályosulása révén létrejött adásvételi szerződés alapján a perbeli ingatlan tulajdonjogát megszerezte, kérte továbbá a tulajdonjogának vétel jogcímén történő bejegyzését az ingatlan-nyilvántartásba, a peres felek tulajdonjogának történelmét, továbbá a peres felek kötelezését ennek tűrésére. Kereseti kérelme kiterjedt arra is, hogy a bíróság állapítsa meg, hogy az I. és a III. rendű alperes, valamint a III. és a IV. rendű alperes között létrejött ajándékozási szerződések semmisek, elsődlegesen azért, mert lehetetlen szolgáltatásra irányulnak, másodlagosan azért, mert jó erkölcsbe ütköznek, harmadlagosan pedig azért, mert jogszabály megkerülésére irányultak. Az alperesek a felperes keresetőségi jogát vitatták, mert álláspontjuk szerint velük szemben – tekintettel a felperes és a II. rendű alperes között létrejött adásvételi szerződésre – tulajdoni igényvel csak a II. rendű alperes léphetett volna fel.
- [4] Az elsőfokú bíróság a felperes keresetét elutasította azzal, hogy a felperest a közte és a II. rendű alperes között létrejött adásvételre tekintettel a tulajdonos jogvédelmi igényei nem illetik meg, a pert csupán a II. rendű alperes mint kötelmi jogosult indíthatta volna meg. Az ajándékozási szerződéseket illetően pedig azt állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a felperesnek nem állt fenn jogi érdeke, továbbá keresetőségi joga az ajándékozási szerződések semmisségének megállapítása iránt. Mindezek mellett azonban az elsőfokú bíróság tényállásként rögzítette, hogy a korábbi perekben született jogerős ítéletekre tekintettel ebben a perben már nem volt vitás, hogy a visszavásárlási jogot gyakorló nyilatkozat folytán a felperes mint vevő és az I. rendű alperes mint eladó

között a perbeli ingatlanra vonatkozó adásvételi szerződés érvényesen létrejött, a felperes tulajdonjogának ingatlan-nyilvántartási bejegyzéséhez szükséges alperesi hozzájáruló nyilatkozatot – az egyik korábban eljáró bíróság ítéletével pótolta, továbbá az sem, hogy a tulajdonjog megszerzéséhez szükséges ingatlan-nyilvántartási bejegyzésre azért nem került sor, mert a visszavásárlási jogot gyakorló nyilatkozat az ellenjegyzés hibájából nem volt elfogadható.

- [5] Az elsőfokú bíróság ítéletével szemben a felperes nyújtott be fellebbezést, amelyben kérte az ítélet megváltoztatását és keresete teljesítését. A Pécsi Ítéltábla eljárása során arra a következtetésre jutott, hogy az első fokozott bíróság a tényállást helyesen állapította meg, azonban nem értett egyet az abból levont jogi következtetésekkel, és a keresetet érdemben teljesen elutasító döntéssel. A másodfokú bíróság álláspontja szerint – tekintettel arra, hogy a peres felek között érvényes adásvételi szerződés jött létre, és a felperes az ingatlan tulajdonjogát csupán az ingatlan-nyilvántartásba való bejegyzés hiányában nem szerezte meg –, felperes olyan anyagi jogi érdekelt, aki jogosult a tulajdonjoga ingatlan-nyilvántartásba történő bejegyzésre irányuló, valamint ehhez kapcsolódóan az ajándékozási szerződések érvénytelenségének megállapítására, és az eredeti állapot helyreállítására irányuló kereset előterjesztésére.
- [6] A másodfokú bíróság megállapította, hogy a felperes tulajdonjoga peres eljárásban nem állapítható meg, mert tulajdonszerzése nem olyan jogi tényen alapult, mely esetben a tulajdonátzállás bejegyzés nélkül is lehetséges, az érvényes adásvételi szerződésre tekintettel azonban megállapítható, hogy a felperesnek kötelmi címen tulajdoni igénye áll fenn a perbeli ingatlan vonatkozásában, így igénye a tulajdonjogának ingatlan-nyilvántartásba történő bejegyzése iránt alapos. Az ajándékozási szerződések kérdésében a másodfokú bíróság megállapította, hogy ajándékozási szerződések lévén az alpereseket nem illeti meg jogvédelem, velük szemben az ingatlan-nyilvántartás tartalmára tekintet nélkül a valóságos jogi helyzet érvényesíthető, így a felperes kereseti kérelme alapján vizsgálандóak a szerződések. A másodfokú bíróság eljárása során arra a következtetésre jutott, hogy az eset körülményeiből – valamint elsődlegesen abból, hogy az ajándékozási szerződések megkötésére az elsőfokú per megindítását követően haladéktalanul sor került – alappal lehetett arra következtetni, hogy az I. rendű és a III. rendű alperes, majd egy napra rá a III. rendű és a IV. rendű alperesek az ajándékozási szerződéseket azzal a céllal kötötték meg, hogy megakadályozzák a felperes érvényes adásvételi szerződésből eredő tulajdonjogának ingatlan-nyilvántartásba való bejegyzését, az érvényes szerződésen alapuló jog érvényesítésének megakadályozása pedig nyilvánvalóan jó erkölcsbe ütközik. Mivel tehát az első ajándékozási szerződés jó erkölcsbe ütközött, a III. rendű alperes az ingatlan tulajdonjogát nem szerezhette meg, a III. rendű és a IV. rendű alperes – az indítványozó – közötti ajándékozási szerződés pedig semmisnek minősül, mert lehetetlen szolgáltatásra irányult. Mindezekre figyelemmel a másodfokú bíróság az eredeti állapot helyreállításáról, a III. és a IV. rendű alperes tulajdonjogának törléséről, valamint a felperes tulajdonjogának bejegyzéséről rendelkezett.
- [7] 1.2. Az indítványozó ezt követően terjesztette elő alkotmányjogi panaszát, amelyet egy ízben kiegészített. Alkotmányjogi panaszában arra hivatkozott, hogy a Pécsi Ítéltábla ítélete azzal, hogy a felperes kereseti kérelmét „saját hatáskörben átértelmezte, és az így saját maga által megfogalmazott kereseti kérelmet ismételtelen elbírált”, megsértette az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében és a XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljárásból való jog követelményeit, valamint a XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslatból való jogot, továbbá a XIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tulajdonhoz való jogát, mert elzárta az alpereseket attól, hogy érdemi védekezést terjeszthessenek elő arra vonatkozóan. Elzárta továbbá az alpereseket a jogorvoslati joguk érvényesülésétől is, mert a másodfokú ítélet ellen nem volt helye fellebbezésnek.
- [8] Az indítványozó álláspontja szerint a másodfokú bíróság jogerős ítéletében az arra vonatkozó kereseti kérelem hiányában állapította meg azt, hogy a felperes tulajdoni igényt szerzett a perbeli ingatlanra. A másodfokú bíróság a felperes keresetét átértelmezte, a tulajdonjog mint dologi jog megszerzésének megállapítása iránti igényét kötelmi tulajdoni igényre változtatta, azt elbírált, ezzel durván megsértette a polgári peres eljárásra vonatkozó alapvető szintű törvényi szabályokat, mert olyan tartalmú kereseti kérelem ügyében hozott jogerős döntést, amely nem volt tárgya az első fokozott eljárásnak. Az indítványozó álláspontja szerint azzal, hogy a másodfokú bíróság az alperesek tájékoztatása nélkül átértelmezte a felperesi kereseti kérelmet, és annak vizsgálatát nem tette vissza az elsőfokú bírósághoz, hanem saját hatáskörben bírálta el, elzárta az alpereseket a jogorvoslati joguk érvényesülésétől is. Az indítványozó kifejtette, hogy a bíróság a felek által előterjesztett kérelmekhez és jognyilatkozatokhoz kötve van, a bíróság döntése nem terjedhet túl a kereseti kérelmen, ennek megfelelően a bíróság olyan kereseti kérelmet nem bírálhat el, amelyet az adott perben nem terjesztettek elő. Azzal pedig,

hogy a másodfokú bíróság átértelmezte a kereseti kérelmet, majd azt elbírálta, megsértette a kereseti kérelemhez kötöttség elvét.

- [9] Az indítványozó álláspontja szerint a másodfokú bíróság megsértette az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdését is, mert az ítélet alkotmányos indok nélkül vonta el a tulajdonjogát, illetve akadályozza abban, hogy a perbeli ingatlanra vonatkozó tulajdonjogát a jogrendszer nyújtotta keretek között gyakorolja. Alkotmányos indokot ugyanis nem képezhet a másodfokú bíróság olyan eljárása, amely a tisztességes eljáráshoz fűződő jogba ütközik.
- [10] 2. Az Alkotmánybíróságnak mindenekelőtt az Abtv. 56. §-a alapján azt kellett megvizsgálnia, hogy a támadott döntéssel szemben előterjesztett alkotmányjogi panasz megfelel-e a befogadhatóság törvényi feltételeinek.
- [11] 2.1. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Pécsi Ítéltábla Pf.III.20.069/2018/6. számú ítélete ellen benyújtott alkotmányjogi panasz határidőben érkezett, azt az Abtv. 27. §-a szerint a benyújtásra jogosult és érintett nyújtotta be, rendes jogorvoslati jogának kimerítését követően.
- [12] 2.2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a támadott döntések megsemmisítését az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében és a XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jog, a XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való jog, valamint a XIII. cikk (1) bekezdésébe foglalt tulajdonhoz való jog sérelmére alapozva kérte.
- [13] Az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy az indítványozó az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésével, a tulajdonhoz való joggal összefüggésben nem adott elő értékelhető indokolást, így e panaszem befogadására – a törvényi feltételek hiányában – nincs lehetőség. Nem alkalmas az indítvány az érdemi elbírálásra, ha megjelöli ugyan az Alaptörvénynek azt a rendelkezését, amelyet sérülni vél, de nem indokolja meg – indítványa nem tartalmaz részletes érvelést arra vonatkozóan –, hogy az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével miért ellentétes a bírói döntés {3099/2019. (V. 17.) AB végzés, Indokolás [26]}.
- [14] Az Alaptörvény XXIV. cikke a közigazgatási hatósági eljárás és nem a bírósági felülvizsgálat vonatkozásában fogalmazza meg a tisztességes eljárás követelményét {3081/2016. (IV. 18.) AB végzés, Indokolás [8]; 3010/2015. (I. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}, így a bírósági eljárás tisztességével összefüggésben a XXIV. cikkre nem alapítható alkotmányjogi panasz. Az indítvány ezért a XXIV. cikk (1) bekezdése vonatkozásában sem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában foglaltaknak.
- [15] Az indítványozó alkotmányjogi panasz a fentiekben kifejtettek szerint a befogadhatóság formai feltételeinek abban a részben felel meg, amelyben a támadott bírói döntések alaptörvény-ellenessége megállapítását az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésére alapítottan kéri.
- [16] 2.3. Az Alkotmánybíróság az alábbiakban – mérlegelési jogkörében – azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz a formai feltételeknek megfelelő része a 29. § szerinti feltételeknek eleget tesz-e. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további feltétele a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés.
- [17] Az Alkotmánybíróság az indítványozónak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseivel összefüggésben előadott érveivel kapcsolatban a következőket állapította meg.
- [18] Az Alkotmánybíróság jelen döntésében is hangsúlyozza, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében szabályozott tisztességes eljáráshoz való jog és a (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való jog nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság alkotmányjogi panasz alapján hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el, „[a] bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslati (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének” {3107/2016. (V. 24.) AB végzés, Indokolás [35]}.
- [19] Önmagukban a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasz előterjesztésére. Az Alkotmánybíróság egyébként burkoltan negyedfokú bírósággá válna {3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]}. „A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, amely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga [...] nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság

a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]}

- [20] Az adott ügyben az indítványozó a bírói döntés alaptörvény-ellenességét arra tekintettel állította, hogy álláspontja szerint a Pécsi Ítéltábla megsértette a polgári peres eljárás egyik alapvető szabályát, a kérelemhez kötöttség elvét, mert a kereseti kérelmet átértelmezve hozta meg a döntését.
- [21] Az Alkotmánybíróság eljárása során megállapította, hogy a Pécsi Ítéltábla döntéséből egyértelműen kitűnik, hogy a kérelemhez kötöttség elvére figyelemmel volt. A Pécsi Ítéltábla ítéletében helytállóan rögzítette, hogy a jelen alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló perben az már nem volt vitás, hogy a visszavásárlási jogot gyakorló felperes, mint vevő és az I. rendű alperes, mint eladó között a perbeli ingatlanra az adásvételi szerződés érvényesen létrejött, és az kötelezi az I. rendű alperest az ingatlan tulajdonjogának felperesre történő átruházására. Így azzal, hogy a korábbi bírósági eljárások során megállapított tényállást a Pécsi Ítéltábla ítéletében rögzítette, nem terjeszkedett túl a kereseti kérelmen. Nem sértette eljárása a kereseti kérelemhez kötöttség elvét továbbá azért sem, mert a perbeli felperes kereseti kérelmében kifejezetten kérte, hogy az eljáró bíróság keresse meg az ingatlan-nyilvántartási hatóságot annak érdekében, hogy felperes tulajdonjoga vétel jogcímén bejegyzésre kerüljön, kérte alperesek tulajdonjogának törlése iránti intézkedését, valamint kérte az alpereseket a fentiek tűrésére kötelezni. Kérte mindezt arra tekintettel, hogy az ingatlan tulajdonjogának átruházásához az erre irányuló szerződésen vagy más jogcímen felül a tulajdonosváltásnak az ingatlan-nyilvántartásba való bejegyzése is szükséges.
- [22] Az Alkotmánybíróság megállapította továbbá, hogy önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a Pécsi Ítéltábla jogértelmezésével és a számára hátrányos döntéssel, nem elégséges érv a támadott ítélet alaptörvény-ellenességének, különösen a XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslati jog sérelmének alátámasztására.
- [23] Az Alkotmánybíróság tehát a fent kifejtettek alapján megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése vonatkozásában nem vet fel olyan alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, vagy a támadott bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, amely az alkotmányjogi panasz befogadását és érdemi vizsgálatát indokolta volna.
- [24] 3. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság – az Abtv. 56. § (2)–(3) bekezdései alapján eljárva – az alkotmányjogi panaszt, figyelemmel az Abtv. 27. §, és 29. §-ában foglaltakra, az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2019. december 3.

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1855/2018.

